

Έχοντας γεννηθεί, μεγαλώσει, ζήσει σε τούτη την πόλη για κάμποσες δεκαετίες, φορτισμένες στο σύνολό τους από πολλές εμπειρίες, όχι μόνο προσωπικές αλλά και όσες υπήρξαν απόρροια της διαδρομής της ίδιας της πόλης, σου δημιουργείται έντονο το συναίσθημα να βρεθείς σε κάποια απόσταση από όσα ε γνώρισες σε μια μακρά, πλούσια, συχνά δύσκολη διαδρομή, ώστε να έχεις την δυνατότητα να την αντιμετωπίσεις, ας πούμε ως πεδίο ιστορικής, θα έλεγα σχεδόν ιστορικής, διαπραγμάτευσης.

Η Αθήνα, τόπος των πρώτων αναμνήσεων. Το περιβάλλον πάντα απόλυτα οικείο. Το Θησείο τότε ακόμη σε μορφή αγροτικής περίπου περιοχής στην μέση του αρχαιολογικού χώρου εφάνταζε στην παιδική φαντασία ως μυθικό κτίσμα. Ο «Ηλεκτρικός», άλλη μαγεία της παιδικής μνήμης – αφηγηρία της χαρούμενης κυριακάτικης βόλτας στο Νέο Φάληρο. Στην διαδρομή τα περιβόλια και στο βάθος ο ελαιώνας, τραβούσαν τα περίεργα, έκθαμβα βλέμματα. Με το πρόσωπο κολλημένο στο τζάμι του τραίνου παρακολουθούσες το τοπίο: λίγα σπίτια, πολλή πρασινάδα, το βουνό στο βάθος καλλίγραμμα, ειρηνικό.

Ο πρωινός κυριακάτικος περίπατος στο Φάληρο είχε πάντα την προτίμηση των παιδικών προσδοκιών μας. «Ne ras se pencher au dehors», έγραφε η πορσελάνινη πλάκα στο βαγόνι του «Ηλεκτρικού» προκαλώντας την περιέργειά μας με το ακατανόητο τότε για μας μήνυμά της.

Το Νέο Φάληρο. Η μεγάλη Εύλινη εξέδρα, τα θαλάσσια λουτρά με τις χωριστές για κάθε φύλο καμπίνες – θύματα του τείχους του Ατλαντικού, όταν οι γερμανικές στρατιωτικές δυνάμεις οχύρωναν το σύνολο των ακτών της Μεσογείου για να αποτρέψουν την απόβαση των συμμάχων. Το μικρό θέατρο, άλλη αφορμή για το όνειρο και την φαντασία, μας καθήλωνε, για λίγο όμως αφού ο χρόνος ήταν αφιερωμένος στο παιχνίδι.

Η πλατεία Κουμουνδούρου, η μαρμάρινη γούρνα – σώζεται ακόμη – όπου έριχναν τον Σταυρό στα Θεοφάνεια, το Βρεφοκομείο. Εδώ η φαντασία οργίαζε για όσα ακούγονταν για τα μωρά που κάποιοι, κρυφά, νύχτα, τα ακουμπούσαν στην Βρεφοδόχο, φεύγοντας βιαστικά, πριν ακουστεί το κουδούνι που ειδοποιούσε τους υπεύθυνους, πως κάποιο μικρό πλάσμα είχε εγκαταλειφθεί.

Το καφενείο της πλατείας, χώρος κι αυτός του παιχνιδιού, όπου με τα μικρότερα αδέρφια, τον πατέρα, νεότατο, και τους

νεαρούς, σχεδόν παιδιά, θείους, γευόμαστε το γλυκό ανάμεσα σε Ξέφρενα τρεχαλητά.

Το 1922, η πλατεία γέμισε σκηνές για να στεγάσουν τους ελληνικούς πληθυσμούς, τους πρόσφυγες της Μικρασιατικής καταστροφής. Πρώτες, μακρινές και αβέβαιες αναμνήσεις της παιδικής ηλικίας για τις δραματικές συνέπειες του πολέμου. Στα πρόσφατα χρόνια η πλατεία γέμισε πάλι με πρόχειρα καταλύματα, τη φορά αυτή καταφύγια των Κούρδων προσφύγων που ήρθαν να ζητήσουν και βρήκαν άσυλο σε αυτή την πόλη.

Το τραμ. Το δέκα και το έντεκα. Βοτανικός, Κολοκυθού. Με τέρμα και τα δύο προς το κέντρο της πόλης, την οδό Ιπποκράτους και την λεωφόρο Αλεξάνδρας. Και εδώ κυριαρχούσε η σκανταλιά αφού στις ράγες βάζαμε τις μεγάλες πρόκες για να έχουμε τα κοπίδια με τα οποία «φιλοτεχνούσαμε» τις φιγούρες του Καραγκιόζη.

Γύρω γύρω οι μικρές βιοτεχνίες: το μακαρονοποιείο της οδού Ψαρομηλίγκου (το όνομα φάνταζε περίεργα στην παιδική μας άγνοια), ενδιαφέρον για την μυρωδιά που άφηνε το ζυμάρι. Το βαφείο, με τα μεγάλα καζάνια, την πόρτα ανοικτή και εμείς να παρακολουθούμε τον εργάτη να αναδεύει, με μια τεράστια Εύλινη κουτάλα, τα «προς βαφήν» υφάσματα.

Το μικρό καφενείο της γωνίας. Τα δύο επιβλητικά μπακάλικα, του Πλατόπουλου και του Παπαδημητρίου. Σχεδόν θυμούμαι ακόμη τις φυσιογνωμίες των ιδιοκτητών.

Λίγο πιο κάτω, στην οδό Πειραιώς το επιβλητικό, μυστηριώδες «Όρφανοτροφείο Χατζηκώστα». Και εδώ η φαντασία δούλευε προσπαθώντας να καταλάβει το νόημα του εγκλεισμού των νέων παιδιών, μακριά από τα σπίτια τους. Τα βλέπαμε τις Κυριακές, με τις ομοιόμορφες στολές και τα πηλίκια να ανηφορίζουν την οδό Αγίων Ασωμάτων για τον καθορισμένο εβδομαδιαίο περίπατο. Και απορούσαμε. Το κτίριο εκκενώθηκε στην Κατοχή και μετατράπηκε σε φυλακή για τους αντιφρονούντες. Η ίδια χρήση και στον Εμφύλιο. Κατεδαφίστηκε αργότερα. Από το συγκρότημα κράτησαν μόνο την εκκλησία και τους φοίνικες που στόλιζαν την αυλή του.

Στον ίδιο περίπου χώρο, λίγο πιο επάνω, πάντα στην οδό Πειραιώς, το Ωδείο Αθηνών, τόπος μουσικής μαθητείας, από τα λίγα που σώθηκαν από την λαίλαπα που κυριολεκτικά εσάρωσε μια